

Kistérségi Kulturális Kalauz

ADONYI TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI TÁRSULÁS

**Közösségi- Kulturális Központ és Könyvtár
Kistérségi- Kulturális Koordinációs Központ**

Bevezető

Az Adonyi kistérség 2004. január 1-jei hatállyal került az ország egész területét lefedő, megyehatárokat át nem lépő, a települések közötti valós munka-, lakóhelyi, közlekedési, középfokú ellátási (oktatás, egészségügy, kereskedelem) stb. kapcsolatokon alapuló, 168 kistérségből álló rendszerbe. A kistérséget 8 település alkotja (Adony, Beloianisz, Besnyő, Iváncsa, Kulcs, Perkáta, Pusztaszabolcs, Szabadegyháza), központja Adony. Települései korábban a dunaújvárosi-, illetve Szabadegyháza esetében a székesfehérvári kistérséghez tartoztak. A kistérség a Közép- Dunántúli régió tagja.

Főbb mutatók:

Területe: 320 km²

Települések száma: 8

Központja: Adony

Lakónépessége: 26 541 fő

Népsűrűsége: 82,9 fő/ km²

Az Adonyi kistérség települései között városi ranggal Adony és Pusztaszabolcs rendelkezik. A népességszám alapján a kistérségben egyetlen 5000 főt meghaladó település (Pusztaszabolcs), két 2000 fő alatti és öt 2000 és 5000 fő közötti lélekszámú település tartozik. Területileg a kistérség legnagyobb települése Perkáta, azonban legnagyobb lélekszámmal Pusztaszabolcs rendelkezik. Az 1990 és 2003 közötti időszakban a térség településeinek állandó népessége kivétel nélkül nőtt, de különböző mértékben. A legjelentősebb növekedés Kulcson tapasztalható a vizsgált időszakban, ahol a népesség közel duplájára duzzadt. A település 1994. december 11-én függetlenedett Rácalmástól. Az azóta zajló jelentős mértékű infrastruktúrafejlesztés egyre vonzóbbá teszi a kellemes fekvésű községet a betelepülők számára. A legkisebb növekedés Besnyő községben mérhető. Ennek oka az országos helyzethez hasonlóan, az alacsony születésszámban, az előregedő népességben keresendő.

Oktatás, kultúra, szabadidő

A kistérség oktatási intézményekkel való ellátottsága jónak mondható. Hiány mutatkozik a középfokú képzést biztosító további intézményekben, azonban a környező nagyobb városok (Dunaújváros, Székesfehérvár, Budapest) közelségéből adódóan ezeknek létesítése nem feltétlen indokolt.

Elsősorban a helyiek számára sportlétesítmények kialakítása sürgető feladat lenne (sportpályák, fedett sportcsarnok, stb.).

Közművelődés, kultúra tekintetében a kistérségben minden településen működnek nyilvános könyvtárak, de egyes településeken ez a szolgáltatás már faluház, illetve művelődési ház funkcióvá nőtte ki magát. Ezen intézmények léte a települések lakosságának a vidéki élet komfortosabbá tételét szolgálják.

Kulturális téren még nincs szoros kapcsolat a települések között. Egy-egy nagyobb rendezvényen (kistérségi majális, Adonyi Lovas Napok – Kistérségi Expo, KUL-TÚRA programsorozat, illetve a je-

len időszakban megvalósuló Kistérségi Duna fesztivál) valamennyi település képviselteti magát, ennek ellenére inkább az egymástól független kulturális élet jellemzi az egyes településeket. A kistérség szinte a megalakulása óta rendelkezik önálló, kistérségi médiával (Duna-tér című kistérségi havilap, illetve a Kulcs Televízió egy, a kistérséget átfogó, havi rendszerességgel jelentkező magazint készít, mely a települések kábeltévés hálózatán kerülhet bemutatásra.

Annak ellenére, hogy a kistérség nem számít borvidéknek a szőlő és bortermelés lényeges szerepet játszik a kistérség több településén, de ez elsősorban a helyi igények kielégítését szolgálja. A kistérségben három éve működik a Duna Menti Szt. Orbán Borrend Adony. A borrend kapcsolatokat tart a szekszárdi és velencei borrendekkel, szakmai továbbképzéseket és kirándulásokat szervez. Május 25.-e (Orbán nap) környékén borversenyt szervez a szomszéd településekkel, mely ösztönzi a korszerűbb művelési, feldolgozási módok alkalmazását.

Adony és Iváncsa határán fogathajtó pályát alakítottak ki, melynek hasznosítása kistérségi, de akár szélesebb körben is nagy lehetőséget rejt a kistérség „lovas kultúrájának” fejlesztésében. Közművelődési szempontból sem elhanyagolható az Iváncsán megépült kistérségi tanuszoda, mely a köré kialakított, illetve jelenleg is fejlesztés alatt álló létesítményekkel (kemence-tér, műpályás labdarúgópálya, stb.) kínálja magát nagyobb rendezvények színteréül.

A kistérségben Adony látja el a kistérségi központi feladatokat, közigazgatási, gazdasági és kulturális szerepköre kiemelkedő. Szabadegyháza ipari-, kereskedelmi és foglalkoztatási-, Besnyő mezőgazdasági-, Kulcs pedig egészségügyi és üdülési központnak tekinthető. Iváncsa szociális-, míg Pusztaszabolcs oktatási központ szerepet tölt be. Beloiannisz különleges görög etnikuma miatt örvendő országos ismertségnek. Az egyes szerepek azonban nem kristályosodtak ki. Ahhoz, hogy a lakosság ragaszkodjon, büszke legyen a kistérségre, fontos, hogy szeressen ott élni, biztonságban érezze magát, tudja, hogy a terület egészséges, nyugodt életkörülményeket biztosít saját maga és családja számára. Mindehhez fontos a tiszta levegő, a rendezett környezet, az egészséget, pihenést, kikapcsolódást biztosító sportlétesítmények, parkok, játszóterek, kulturális intézmények megfelelő színvonalú „jelenléte”. És fontos, hogy saját kultúrája „közkinccsé” válhasson a település határain túl, a kistérségben is elfogadottá, elismertté válhasson.

ADONY

A Duna jobb partján, Budapesttől délre, attól ötven kilométerre fekszik. Vasúton, a Dunát Lórévvel összekötő kompon, a 6-os főúton és az M6-os sztrádán egyaránt jól megközelíthető település, mintegy 3800 lakossal.

A bronzkortól lakott települést 1332-ben, az első írásos formában „Odon” néven említik. 1463-tól mezővárosi rangot kapott, majd 1877-1957 között a Battától Penteléig tartó térség járási székhelye volt. Ezt követően nagyközségi szintre fokozták vissza 2004-ig, amikor újra elnyerte városi rangját, majd az Adonyi Kistérség központi településeként ismét közigazgatási jogköröket kapott. Az Adonyi Többcélú Kistérségi Társulás székhelye mellett itt működik annak Munkaszervezete is.

A település kiváló földrajzi és infrastrukturális adottságai miatt nemcsak a Duna, Nagy sziget, Szőlőhegy kínálta lehetőségekkel válik egyre keresettebb célpontjává a turizmusnak, hanem kiváló lehetőségeket kínál a megtelepedni szándékozó szolgáltatóknak is. Így épült meg 2006-ban közvetlenül a Duna mellett Közép-Európa legnagyobb logisztikai bázisa, mely azóta is folyamatos fejlesztés alatt áll.

A település Százhalombatta és Dunaújváros vonzáskörzetébe tar-

tozik, így e két hely kínál megélhetést az egyre nagyobb számban megjelenő helyi ipari szolgáltató-és kereskedelmi vállalkozások mellett, melyből a foglalkoztatottak száma, árbevétele alapján kiemelésre érdemes még a helyi „Március 21” Mezőgazdasági Termelő és Értékesítő Szövetkezet.

A település különlegessége a város szívében elterülő, mintegy háromhektáros Kastélypark, mely az ugyancsak itt található egykori Zichy kúriában működő Közösségi- Kulturális Központ és Könyvtár szolgáltatásaival élénk kulturális programot kínál a helyben lakóknak, nyári szabadtéri rendezvényeire pedig már a szomszédos településekről is eljárnak.

A sportolási lehetőségek széles választéka mellett tizennégy civil szervezet, köztük a Szőlőhegyen a szőlészet-borászat kultúráját őrző-fejlesztő Duna Menti Szent Orbán Borrend Adony, a Dunán a négyszáznál több tagot jegyző Adony és Környéke Horgász Egyesület és a Evezős és Vízisport Egyesület példázza a szabadidő hasznos eltöltésének gazdag helyi kínálatát.

A természetközpontú, remek környezeti adottságokkal rendelkező, hagyományait őrző, ugyanakkor dinamikus fejlődés előtt álló, élhető kisváros a turizmus kapcsán vagy a letelepedés szándékával érkezőket szívesen látja.

A település kulturális életének szervezéséért felelős intézmény

Közösségi- Kulturális Központ és Könyvtár

Adony, Rákóczi u. 28.,

Tel.: 06 25 504-530, Könyvtár: 06 25 230-056, Fax: 06 25 504-531,

www.4kadony.hu

Szakalkalmazottak:

Suszter László igazgató Tel.: 06 20 945 5008

Pajerné Steer Katalin ig.h. könyvtáros Tel.: 06 20 474 3205

Glashütter Melinda művelődésszervező Tel.: 06 20 490 7361

Stanczelné Nagy Piroska könyvtáros Tel.: 06 70 397 3428

Percsi Tibor kistérségi múzemi és közművelődési referens

Tel.: 06 20 390 4253

Hagyományos rendezvények

Január - A Magyar Kultúra Napja

Február - Boszorkány bál

Április - Táncgála, Bálint Ágnes Olvasási verseny, Kistérségi József Attila szavalóverseny

Május - Majális, Gyermeknap, Szent Orbán Nap a Szőlőhegyen

Június - Ünnepi Könyvhét, Családi Vasárnap, Lovasnapok, Kistérségi Ifjúsági Találkozó

Augusztus - Városnapok

Szeptember - Kulturális Örökség Napja, Őszi templomi koncertek

Október - Hálaadás újbórl ünnepe, Idősek Napja

November - Őszi estek

December - Adventi koszorú - Élő Betlehem

Közművelődésben fontos szerepet betöltő civil szervezetek

D-07 Adony és Környéke Postagalamb Sportegyesület

Csóri Csaba Adony, Ady Endre u. 82. Tel.:06 30 600 6710
csoricaba@invitel.hu

Duna-Menti Szt. Orbán Borend Adony Králl István Adony, Bajcsy-Zs. u. 5. Tel.: 06 20 928 8276, 06 25 231-233

Adonyi Lovas Club Becker Róbert Adony, Bajcsy-Zs. u. 5.
Tel.:06 20 471 7082 robertbecker@freemail.hu

Adonyi Ifjúságért Egyesület Trautmann-né Mészáros Melinda Adony, Rákóczi u. 39. Tel.:06 30 530 3521 tmelinda@freemail.hu

Adonyi Ifjúsági Klub Pajer Loretta Adony, Rákóczi u.
Tel.:28. 06 20 451 2083 pajlo@freemail.hu

Adony Város Női Egyesület Kremmer Imréné Adony, Rákóczi u. 28. Tel.:06 25 231-408, 06 30 435 5551, mama1953citromail.hu

Adony és Környéke HE Dr. Szász Károly

Adonyi Evezős és Vízisport Egyesület Bacsó Levente, Adony, Rákóczi u. 28. Tel.: 06 20 424 5600 adonyi.eve@gmail.com

Adonyi Tenisz Klub Faragó Zsolt

„Adonyért” Alapítvány Králl István Adony, Rákóczi u. 28.
Tel.:06 20 928 8276, 06 25 231-233

Kulturális leltár

Adony Táncegyüttes - Suszter László igazgató
Tel.: 06 20 945 5008

„Gyöngyvirág” Női Kar - Suszter László igazgató

„Ákom-bákom” Színkör - Lantos Andrea Tel.: 06 20 583 0780

Bandy Band fúvószenekar - Kenesei András Tel.: 06 20 937 4227

HIP-HOP csoport - Agg Ramóna Tel.: 06 20 223 9799

Bálinth Tibor - festő Tel.: 06 30 500 5927

Nógrádi Katalin - festő Tel.: 06 25 231 175

Kozmér Anita - üvegfestő Tel.: 06 20 474-5448

BELOIANNISZ

A második világháború végső szakaszában a reakció került hatalomra Görögországban. 1946-ban visszaállították a monarchiát, és kezdetét vette a haladó erők elnyomása. A hatalomra jutott katonai junta féktelen terrorja miatt igen sok antifasiszta kényszerült hazáját, otthonát elhagyni. A legcélszerűbb megoldásnak látták, hogy ezeknek az embereknek a fővárostól nem messze egy új települést létesítsenek. Ercsi község szomszédságában, közel a vasúthoz volt egy alkalmas terület.

Az épületek terveinek elkészítését a Középület Tervező Vállalat végezte. A cél a gyors és olcsó kivitelezés volt. A tervezési munkálatokba Petridisz Nikosz görög mérnök is bekapcsolódott. Az épületek sóskúti mészkőből, kohósalak felhasználásával és a helyszínen égetett téglából készültek. 418 palatetős, földszintes, barakkjellegű, csökkentett igényű, nem összkomfortos ház készült el. 114 lakóépület épült kizárólag állami tulajdonú lakásokkal. A lakásokat, mint főbérlok használták egészen 1984-ig, amikor is meg lehetett vásárolni.

A falu átadásakor 301 egyszobás, 117 kétszobás lakás készült el. 1954-ben többen tértek vissza Görögországba, de a többség itt maradt. 1954. március 19-éig 853 fő települt vissza Magyarországról.

1982-ben volt a második hazatelepelési hullám. Akik ez után itt maradtak, többségükben felvették a magyar állampolgárságot.

Az 1970-es években járdák épültek, parkosítás folyt. Így lassan kialakult a község mai arculata, amit további fejlesztések, felújítások követtek, így az iskolánál, óvodánál, a Főtéren. Leaszfaltozásra került a Zalka Máté utca, fejlesztésre került a közvilágítás..

A lakóházak építésének megkezdé-

sekor több közintézményt is kialakítottak a községben.

A központi konyhát, a 20 férőhelyes bölcsődét, a 60 férőhelyes óvodát, a 6 tantermes iskolát, amelyet még 3 tanteremmel kellett bővíteni.

A falu terén kétszintes épületben kapott helyet a községi könyvtár, amely jelenlegi állapotában 1971. november 28-án nyitotta meg kapuit.

A falu közepén van a művelődési ház, ahol a falu alapítása után számos színházi előadást, filmvetítést, bált rendeztek.

1994-ben nagyarányú építkezés kezdődött a falu régi tűzéptelepének és tűzoltószertárának a helyén. Templom építése kezdődött a 46 éves településen.

1992-ben felvetődött Mihail Metropolita, Ausztriai Metropolita Magyarország és Kelet-Európa exarchája részéről, hogy Beloiannisban templomot építsenek. Az anyagi fedezetet a krétai származású Konstantinos Dafermos, ausztriai üzletember biztosította.

1996. május 19-én szentelték fel a templomot Szent Demeter Nagyvértanú és Szent Konstantin és Heléna tiszteletére.

Egyházközséget 1993-ban alapítottak a faluban.

1993. február 14-én, 130 fő vette fel a görög ortodox keresztséget a művelődési házban.

Beloiannis nemzetiségi falunak számít. Igaz, az elmúlt ötven évben igen csak lecsökkent a tiszta görög lakosok száma, többek között a vegyes házasságok miatt.

A település kulturális életének szervezéséért felelős intézmény

ÁMK Nikisz Beloiannis Művelődési Ház és Könyvtár

Beloiannis, Rákóczi u. 26-28.

ÁMK igazgató: Dr. Orosházi Györgyné Tel.: 06 20 927 1767

Közművelődési előadó: Varga Attila Tel.: 06 20 493 8975

Könyvtáros: Dulasz Iliász Tel.: 25 225-109

Hagyományos nagyrendezvények

Vízkereszt napi ünnepi mise és Vaszipolita, Templomi búcsú, Görög Nemzeti Ünnepe, Szabadtéri táncház (aug. 20.)

BESNYŐ

A mai Besnyő és a hozzá tartozó részek ősidők óta lakott településnek számítanak, hiszen a Velencei-tó, valamint a Duna közelsége, a vadban gazdag erdők és a remek föld idevonzotta az embereket. A római birodalom korában közlekedési csomópont volt, és ez megmaradt a középkorban is (lásd: Bevár, ahol a London-Moszkva közötti postakocsi-forgalom „bevárta” egymást, de volt itt fogadó, lóváltóhely, pénzváltó, stb.) A környék régészeti lelőhelyekben gazdag, ugyanis másfél-kétméteres ásás után ritka, ha nem kerül elő valamilyen emlék a múltból.

1945-ben a birtokfelosztás idejében az itt élő pusztai családok, illetve az idevándorló bodonyi telepesek kaptak a birtokból. 1950-ben Besnyő néven új település létesült az összevont pusztákból: Alsó-Besnyő, Felső-Besnyő, Göböljárás, Aggszentpéter, Rácszentpéter és Bevár. A település központja nem Göböljáráson alakult ki, hanem attól nyugatra, a felső-besnyői részen, s ezzel az ősi göböljárási település-központ megszűnt.

A téveszesítés nagy károkat okozott a szántók, a megművelhető földterületek növelésekor, ugyanis pótolhatatlan értékeket semmisítettek meg. Lebontották a barokk uradalmi kúriát, a 13. századból maradt főintézői lakást, amely a tatárok elleni védekezés okán épült az 1200-as évek végén (Kolompos), betemették az uradalmi borospincéket, betöltték a főként termálvíz adó három méter átmérőjű pusztai kutat, és lebontották a környék, de talán a megye

egyik legszebb mezőgazdaságtörténeti látványosságát, a klasszicista stílusú uradalmi istálló-együttest.

A művelődésnek a 2002-ben épült Faluház biztosít lehetőséget, mely kiegészülve az iskolával közös udvarral, az ott található szabadtéri színpaddal, a sporttelep mellett a szabadtéri rendezvények egyik legfontosabb helyszíne.

Ugyancsak nagy előrelépést jelentett az, hogy az egykori szövetkezeti épület átalakítása során egy gazdagon berendezett helytörténeti gyűjteménybe hordták össze és állították ki Besnyő gazdag kulturális és gazdasági életének tárgyi emlékeit.

A település kulturális életének szervezéséért felelős intézmény

Faluház, Besnyő, Kultúr köz 1.

(mely - anyagi okok miatt - állandó alkalmazott nélkül, „kulcsosházként” működik a Polgármesteri Hivatal felügyelete mellett).

Hagyományos rendezvények

Május- Gyermeknappal egybekötött Családi Nap

Országos Csengettyús találkozó

Madárijesztő Fesztivál

Szeptember - Szüreti felvonulás és bál

December- Falumikulás

Közművelődésben fontos szerepet betöltő civil szervezetek

Sziront'Art Kiemelten Közhasznú Kulturális Egyesület

Vezető: Sólyom Balázs Tel.: 06 25 233 626, 06 70 671 6606

Besnyőiek Baráti Köre Egyesület Vezető: Fónad Józsefné

Kulturális Leltár

Szironta Citera-és Csengettyű együttes

vezető: Sólyom Balázs tel: 06 25 233-626, 06 70 671 6606

Besnyői Pávakör vezető: Szuszán Jánosné Tel: 06 25 233-043

KULCS

Homokpartos nagy-dunai fürdő, jó levegő, szép kilátás és napfény, no meg olcsó romantikus közlekedés: gőzhajó. Ez tette a jelen században Kulcsot népszerűvé. De még az 1960-as években kiadásra került Új Magyar Lexikon is csak Rácalmás címszóval említi: „hozzátartozik Kulcs nyaralótelep”.

Óhatatlan az összetartozás - így hozta a történelem. Rácalmáson alakult ki a közigazgatás, iskola és templom is ott működött. Kulcsról néhány gyerek odagyalogolt betűvetésre, itt a kultúrának más forrása buzgott. A századfordulón Csáki István suszter lisztért, sóért tanította lakásán olvasni, számolni a gyerekeket. 1902-ben épült az első iskolaépület Kulcson. (1958-ban lebontották, a mai épület helyén állt.)

1912-ben a Jankovich család közbenjárására építettek emeletes iskolát. A közigazgatás ide a községi szolga, a kézbesítő és a kisbíró személyén át jutott, no meg a képviselőtestület kulcsi tagján keresztül, (főleg az I. világháború után).

1928-ban már az adófizetők kérésére a képviselőtestület Kulcs fürdőtelep névváltoztatást kezdeményezi, hiszen folyamatosan jönnek le Budapestről a középpolgárság képviselői, üdülők épülnek, sportegyesület, baráti kör alakult.

A szinte teljes állatorvosi kar Kotlán Sándor tanár úrtól, a világhíres parazitológustól, Jármái Károly kórboncnok professzortól, Hutýra Ferenc, Gouth Gy. Endre, Maczis Árpád, Manninger Rezső, Szepeshelyi Andor professzorokig töltötték itt szabadságukat.

Híres operaénekesek - élükön - a Wagner hőstenor Závodszy Zoltánnal - írók, Tábori Piroska, Sötér István alkotnak itt és vallják otthonuknak községünket.

Politikusok, Szakváry Emiltől Vas Zoltánig kártyáznak, vitáznak, nem mindig azonos nézeteket képviselve. Itt járt iskolába a néhai dr. Kovács Pál népjóléti miniszter és itt nevelkedett dr. Gidai Erzsébet.

Ma is számtalan művész és közéleti személyiség a vendégünk, többek között Tordy Géza, Lehoczky Zsuzsa, Miskolczi Miklós egykori és jelenlegi üdülőtulajdonosok.

A II. világháborút e kis falu is megsínylette, hiszen 1944-45 fordulóján kétszer cserélt gazdát.

A fellendülés a pentelei építkezéssel kezdődött, majd az 1960-as évek adtak lendületet Kulcsnak, a hétvégi kertek parcellázásával.

Új időszámítás a település életében az 1994. évi népszavazás, melynek eredményeként az 1994. december 11-én tartott önkormányzati választásokat követően Kulcs község közigaz-

gátásilag különvált Rácalmás Nagyközségtől.

Ezt követően Kulcs önálló községként töretlen lendülettel fejlődik. Az infrastruktúra fejlesztése út, telefon, kábeltelevízió, internet, egyre vonzóbbá teszi az állandó letelepedést. A közmű hálózat és szolgáltatás - csatornázás kivételével - szinte teljes. Orvos, gyerekorvos, fogászat, gyógyszertár rendelkezésre áll, védőnői szolgálat óvja a várandós anyákat és a gyermekeket. A dunaújvárosi kórház mozgásszervi- és műtét utáni rehabilitációs osztálya és a 2004-ben megnyílt Kistérségi Egészségügyi Központ járóbeteg szakrendelése, egynapos sebészeti ellátása egészíti ki az alapellátást. A magánvállalkozás működtetésében lévő Idősek Otthonában közel 30 idős ember, élvezik a kitűnő ellátást és gyönyörű kilátást.

Üzlet-, építő- és javító szolgáltatás teljes. A kereskedelmi és szolgáltató övezetben egyre több cég telepedik le, munkaalkalmat kínálva. 2004-ben az önerőből épített új Óvodánkban, illetve az itt helyet nyitott bölcsődében összesen 120 gyermeket tudunk elhelyezni, akik kitűnő ellátást és nevelést kapnak. A kulcsi óvoda a 2005/2006-os nevelési évtől vette fel a Százholdas Pagony Óvoda nevet. 2002/2003-as tanévtől kezdve megindult a Fekete István általános iskolánkban –felmenő rendszerben-a felső tagozatos oktatás és néhány év alatt az alig 38 fős iskolánkból 140 gyermekes, fejlődő oktatási intézmény lett, ahol alapfokú művészeti oktatás is folyik. Az épülethez az elmúlt évben önerőből torna, ill. zenetermet épített a község.

A település kulturális életének szervezéséért felelős intézmény

Faluház Kulcs,
Juhász Dóra Ferencné
Tel.: 06 70 618 3738

Közművelődésben fontos szerepet betöltő civil szervezetek

Kemencés Egyesület Molnárné
Lukács Anita Tel: 30 600 5765
Kulcsi Nyugdíjas Klub,

Kulcsi Baráti Kör,

Kulcstévé TV Kulcs - Kulcs Kossuth L.u 85. Tel.: 25 625 046 25
251-129, 06 70 433 1676, e-mail: tvkulcs@tvkulcs.hu, honlap:
www.tvkulcs.hu Vezető: Edelényi Gábor 06 30 962 1182

Lévén kis közösségi televízió, műsort készít, a kistérségnek is. A műsor lehet stúdióban készült, helyszíni felvétel egy vagy több kamerával, vagy egyes esetekben helyszíni közvetítés is

Kulturális leltár

Molnárné Lukács Anita - börműves Tel.: 06 30 600 5765

Molnár János - fafaragó Tel.: 06 30 600 5765

Geszler József - afrikakutató, festő Tel.: 06 30 254 6698

Páhi Péter - kortárs képzőművész Tel.: 06 20 587 4525

Páhi Fekete Noémi - fotóművész tel. Tel.: 06 20 587 4525

Lévai Katalin - tiffani üveg amatőr művész Tel.: 06 30 350 8815

Szabóné Julika, a népművészet mestere, hímző

A Duna középső, Fejér megyei szakaszán, annak jobb partján, a Budától Eszékre vivő fontos szárazföldi útvonal mentén kialakult település. Több évezredes múltja a bronzkorig tárul fel előttünk. A Krisztus előtti 2. évezredben a középső bronzkorban a Vatyá-kultúra népe lakta. Elsősorban a vízjárta területek partjain emelkedő fennsíkokat szállták meg, így nem meglepő, hogy az iváncsai párkányzaton is otthont találtak.

A rómaiak emlékét őrzi a hátrvonul- limes. A mai 6-os műút közelében épült az eszéki országút. A 3. századból való két mérföldkő, az Aquincumtól mért 34. római mérföldet jelölték. Iváncsa határában a „Fok és a Malom út felező útján” Marosi Arnold feltárt egy 4x4 méter alapterületű római épületet, egy őrtartomány maradványát.

A népvándorlás koráról egy avar lovasvezér gazdag sírlelete tanúskodik. A honfoglalás, államalapítás korában királyi birtok. Első

írásos emlékünk egy oklevél, melyben Erzsébet királyné Theodor (Tivadar) székesfehérvári prépostnak adományozza Iváncs földjét rétjeivel, erdeivel, kaszálóival, szigeteivel és minden tartozékával együtt. Iváncs - ahogy akkor írták - a mai településtől keletre feküdt. 1333-ban a pápai tizedlajstromban a falu plébánosa 1 garast fizetett, ami 6-10 család adója lehetett. A török időben elnéptelenedett. II. József idején Iváncsapuszta népessége 74 fő, a házak száma 14, a családoké 17. Benépesedése a 19. században ment végbe. Birtokosai, baracskai közbirtokosok Iváncsán építkeztek. 1830 óta működik a református iskola és imaház. 1850-ben adóközséggé szerveződött. Legjelentősebb birtokosai a Pázmándyak, Dienesek, Kazaiak, Robozok, Hollósyak, Bédyek, Kandók.

1897-ben olvasóköri, 1898-ban önkéntes tűzoltóegyesület alakul. A 20. század elején a népesség létszáma 1800 fő. 1907-ben a római katolikusok iskolakápolnát építenek, ez lesz az új templom megépítéséig, 1985-ig a templomunk. Az első világháború nagy véráldozatot követel, 122 a hősi halott. 1921-től az agrár-nincstelenségnek házheyet és néhány holdas parcellákat juttatnak. Ekkor épül a Szabadság és a Táncsics utca. Megalakul a Levente Egyesület, a Faluszövetség helyi szervezete, a KALOT, a KALÁSZ, a KIE, a Dalárda. 1938-ban Községi beruházás keretében megkezdődik az áramszolgáltatás bevezetése. A két világháború között díszpolgárrá választják gróf Bethlen István miniszterelnököt, Vas József népjóléti minisztert és Kozma Miklós belügyminisztert. A második világháború alatt közel

három hónapig folytak itt a harcok. A hősi halottak száma 64, polgári áldozatoké 27, 1944 nyarán 14 zsidót hurcoltak el.

Iváncsa község területe 25,17 km², épessége: 2750 fő.

A faluház 1995 óta a község kulturális életének színtere, nagyteremmel, klubhelyiséggel, és községi könyvtárral együtt biztosítja a településen működő civil szervezetek, klubok működését, a lakosok művelődését és szórakozását.

A falutörténeti gyűjteményt – melyet Fűrész Gyula tanár hozott létre - az önkormányzat a volt községházban tartja fenn. Látható itt kőkorszaki mamutfog és pattintott nyílhegy. A bronzkorból egész urnák, kísérő edények és egyéb tárgyak találhatóak a gyűjteményben.

Művészi értékű munkák vannak az 1985-ben épített és modern katolikus templomban: Sass Szilvia nagyméretű oltárképe, a feszület a corpusszal Buza Barna alkotása, a kereszti stációk tűzzománcművei Honthi Mártont dicsérik. Legnagyobb jelentőségű, hagyományörző ünnep az augusztus 20. körül tartott falunap rendezvénysorozata, amely megmozgatja a település apraja-nagyját.

Tanfolyamok, táncoktatás, a nyugdíjas- és az ifjúsági klub összejevetelei, a Pávakör próbái mellett táncos rendezvényeknek, műsoros esteknek, kiállításoknak és vásároknak ad otthont az épület.

A hősök kertjében 1942-ben állítottak fel emlékművet az I. világháború hősi halottjainak emlékére, melyen 94 név van.

A II. világháború emlékműve 1994-ben készült el.

1993 óta testvértelepülési kapcsolat áll fenn a luxemburgi Bekerich községgel.

Működik a „Gyermekeinkért Alapítvány”, amelynek az iskolások támogatása az egyik feladata.

Iváncsai Szó-Váltás a neve a helyi önkormányzat lapjának.

Az egyes épületek között, sok megőrizte építéskori hagyományait. Szép tornácokat, faragott faoszlopokat, faragott deszkaoromfalakat, hagyományos kettős utcai ablakokat, bejárásokat elemezhetünk a helyi védelemre javasolt parasztházakon.

A település kulturális életének szervezéséért felelős intézmény

Faluház és Könyvtár

Iváncsa, Arany J. u. 2. Tel.: 25 255-699, 06 30 391 5092

Mátyási Sándorné ÁMK vezető Tel.: 06 30 505 4852

Faluház vezető: Kovács Péter Tel.: 06 30 391 5092

Hagyományos nagyrendezvények

Tavaszi Zsongás Ifjúsági Napok, Családi Nap, 7 próba, Falunapok, Szüreti felvonulás és bál, Idősek Világnapja, Foltvarró nap

Közművelődésben fontos szerepet betöltő civil szervezetek

Nyugdíjasok Iváncsai Szervezete: Vasvári István

Tel.: 06 30 598 6278

Nagycsaládosok Egyesülete Hajdu Zoltánné Tel.: 06 30 589 9191

IFIK: Somogyi Gábor Tel.: 06 20 371 8678

Örökmozgók Huszár Katalin Tel.: 06 20 468 0405

Foltvarrók Marczinka Györgyné Tel.: 06 70 321 3340

Hastáncosok Kovács Hajnalka Tel.: 06 30 905 7162

Majorett Jobbágy Péter Tel.: 06 30 526 2228

Pávakör Lazáné Asztalos Borbála Tel.: 06 30 854 9281

Helytörténet Bircsák Lajosné Tel.: 06 25 256-001

Kemence, műfüves pálya Mátyási Sándorné Tel.: 06 30 505 4852

Uzoda Székely Krisztina Tel.: 06 30 422 1059

Karate Bachmann Tibor Tel.: 06 70 373 1695

Kulturális leltár

Farkas Máté - grafika

Piroska János - fotó Tel.: 06 20 519 2281

Páczai Tamás - fotó

Szokoli Attila - festészet Tel.: 06 20 946 7338

Kökény János: festészet Tel.: 06 70 607 2933

Tunyogi Bálint: festészet

Kökény Lászlóné: csuhé-bábok Tel.: 06 70 624 7003

Kaliczné Barta Györgyi:

bőrműves

Tel.: 06 30 846 5593

Szokoli Attiláné

Réti Mária virágkötészet

Tel.: 06 20 474 4825

Szalados József

biokertész

Huszár Péter virágkötészet

Schóbert Jánosné

vers-és meseíró

Tel.: 06 25 255 204

Barabás Józsefné

gyöngyfüzés

Tel.: 06 30 476 5183

Ipolyi László

mézeskalács

Tel.: 06 30 597 2067

PERKÁTA

Fejér megyében, a Mezőföld keleti peremének völgyekkel szabdalts
lősz fennsíkján települt Perkáta, melynek neve kelta eredetű. A vas-
korszak kelta településrendszerének egyik lakott helye. Az I-IV. sz-
ban a rómaiak foglalták el a területet, de a népvándorlási mozgalmak
nyomait is követni tudjuk itt.

A XIII-XVI. sz-ban kun szálláshely volt, a hantosszéki kunkapitány-

ság részeként. Régi nevének említése először Ozorai Pipo temesi
főispán oklevelében fordul elő 1417-ben. A török hódoltság idején
elnéptelenedik a község, kiűzésük után pedig délszlávok és főleg
rác telepesek érkeztek ide. Szorgalmuk nyomán jelentős községgé
fejlődött, amihez földrajzi helyzete, éghajlati adottságai is nagyban
hozzájárultak.

A település múltjában a XVIII. sz. utolsó negyedétől a Győry család
játszotta a legnagyobb szerepet. Mária Teréziától Radványi Győry
Ferenc (IV.) 1775. december 30-án kapta meg Perkátát, ahová
vencéseket telepít le, iskolát alapít, saját költségén római katolikus

templomot épített. Kastélyukat 1820-ban építették.

A lakosság száma az 1800-as évek elejétől napjainkig 3500-6000 fő között mozog, a nagyközség lakóinak száma ma kb. 4.200 fő, a lakások száma pedig 1573, területe 7452 ha, ebből belterület 436 ha, mezőgazdasági jellegű település.

A település nagy lehetősége a központban található Györy-kastély és közel 7 hektáros parkja, amely a kistérségen belül is páratlan lehetőségekkel bír. Az elmúlt években civil kezdeményezéssel újult meg számos helyi védettségű műemlék, köztük a temetői Galgóczy-kápolna és Életkapu vagy a József Attila utcai harangtorony.

Legnagyobb intézménye a Perkáta-Nagykarácsony Általános Művelődési Központ, melynek perkátai intézményegységei a Szivárvány Óvoda, a Hunyadi Mátyás Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézményegység és a József Attila Könyvtár.

A település kulturális életének szervezéséért felelős intézmény

Perkáta – Nagykarácsony
Általános Művelődési Köz-
pont

Perkáta, Dózsa György u. 13.

ÁMK igazgató:

Szilasy László

Telefon és fax:

06 (25) 522-350

e-mail:

igazgato@amk-perkata.
sulinet.hu

ÁMK József Attila Könyv-
tár és Művelődési Ház

Perkáta, Dózsa György u. 15.

Mosonyi György

könyvtárvezető Telefon és fax: 06 (25) 522-320

e-mail: mosonyi@vk-perkata.bibl.hu

Hagyományos nagyrendezvényei

Majális, Nemzeti ünnepek (Március 15-e és október 23-a), augusztus 20-i állami ünnep, Gyermeknap, Lovasnap, Kulturális Örökség Napja, Búcsú, amely a templom védőszentjéhez, Kisboldogasszonyhoz kapcsolódik, amelynek ünnepe szeptember 8-án van. A hozzá legközelebb eső hétvége a búcsú, amelyben szombaton a templomkertben szabadtéri szentmise és kulturális műsor zajlik, míg vasárnap a kastélykertben vásár és vurstli.

Közművelődésben fontos szerepet betöltő civil szervezetek

Nyugdíjas Klub és a Perkátai Nyugdíjasok Baráti Köre Egyesülete, illetve művészeti csoportjai

Polgári Összefogás Perkátáért Egyesület, 42. Állomás Egyesület, Függetlenek Perkátáért Egyesület

Perkátáért Közalapítvány, Kisboldogasszony Alapítvány

A három szakosztállyal (Labdarúgó Szakosztály, Leopard Box Harc-

művészeti Szakosztály, Lovas Szakosztály) működő Sportegyesület
Perkátai Polgárőr Közhasznú Egyesület
Perkátá-Kisbács Baráti Egyesület, Saint-Maximin – Perkátá Baráti
Kör, Perkátai Kína Egyesület
Hagyományörző Egyesület
Szövökör, Baba-mama Klub

Kulturális leltár

Tokodi János kovácsmester Perkátá, +3620/4352622
Hegedűs Gabriella keramikus, babakészítő
Kapócs Tibor festő, kocsigyűjtemény +36630/2719793
Siba Árpádné, szövökör vezetője +3630/5083207

PUSZTASZABOLCS

A nagy történelmi múltra visszatekintő település vasúti csomópont, ahonnan Budapest, Baja, Pécs irányába villamosított vasútvonalon lehet eljutni. Budapest 50, a két megyei jogú város közül Székesfehérvár 35, Dunaújváros pedig 30 km-re fekszik a településtől. A várostól 10 km-re található a Velencei-tó.

Pusztaszabolcs állandó lakosainak száma 2006-ban 6489 fő, amely értékkel a megye legnépesebb nagyközségi jogállású települése volt, míg 2008-ban Pusztaszabolcs elnyerte a városi rangot.

A településen élők számára egyértelműen érzékelhető fejlődési folyamatokat a statisztikai adatok is megfelelően alátámasztják. Pusztaszabolcs népességmegtartó-ereje és lakosainak száma – a két megyei jogú város földrajzi közelsége és Adony várossá válása ellenére is – az elmúlt másfél évtizedben folyamatosan erősödött, emellett a munkaképes korú lakosság aránya is kedvezően változott. Öröndetesen javultak az itt élők képzettségi mutatói, továbbá megállapítható, hogy a település oktatási és kulturális infrastruktúrája térségi szerepet lát el. Átstrukturálódó gazdaságszerkezete ellenére

– folyamatosan alacsony munkanélküliség mellett – képes megélhetést biztosítani a helyben lakók, valamint a környező településeken élők számára.

A település vezetése az elmúlt önkormányzati ciklusokban kiemelten foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a település népességbeli növekedésével összhangban az infrastruktúra fejlesztések is érdemessé tegyék a városi cím elnyerésére és a polgárok részére az igazgatási és közellátási szolgáltatásokat városi szinten szervezze meg. Az önkormányzat döntést hozott arról, hogy a városi címből adódó többlet feladatokat ellássa, és a megfelelő fejlesztéseket ennek érdekében végrehajtsa. A település fő erősségeit a következőkben foglaltuk össze:

Az önkormányzat nyilvános könyvtári ellátást és közösségi színteret a művelődési házban biztosít, amely lehetőségeket a helyieken túl a környékbeli községek lakói is igénybe vesznek. A katolikus egyház által – önkormányzati segítséggel – épített közösségi ház intenzív szerepet vállal a kulturális rendezvények megszervezésében. Az éves rendezvényterv változatos és sokszínű programot kínál a kör-

nyező településen lakók részére is, de a jól működő testvértelepülési kapcsolatnak köszönhetően nem ritka a határon túlról idelátogató vendégsereg sem. A középiskolában található helytörténeti gyűjtemény erősíti a lokális identitástudatot, a folyamatos helytörténeti kutatások időről-időre látványos eredményeket mutatnak fel.

Pusztaszabolcs nagyközség a települési alapfeladatok mindegyikét képes önállóan ellátni, némely tekintetben azonban térségi feladatok felvállalására is alkalmassá teszi kiépült intézményhálózata. A település oktatási alapellátását a József Attila Közös Igazgatású Általános Iskola és Óvoda biztosítja. Jelentős térségi szerepet tölt be, így a városias jelleg ékes bizonyítéka a településen működő Szabolcs Vezér Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium, amely az Érd, Mór, Székesfehérvár, Polgárdi, Sárbogárd, Dunaújváros által határolt, megyén túl nyúló tanulói körrel is rendelkezik. A helyi oktatási színesíti a pusztaszabolcsi telephellyel rendelkező rácalmási Violin Művészeti Iskola, valamint a gimnázium és egyéb cégek által szervezett szakképzést nyújtó tanfolyamok, nyelviskolák.

Az egészségügyi intézményrendszer, a szakellátás, valamint az ehhez kapcsolódó szolgáltatási kínálat az alapfokú ellátást meghaladja, három felnőtt háziorvosi, egy gyermekorvosi, egy fogorvosi és három védőnői körzet működik a településen. A szakorvosi ellátásokat, a gyógyszerértékesítést további négy-öt település lakói veszik igénybe.

A település közbiztonságát jól működő állami, önkormányzati és civil együttműködés keretében felügyelik. A körzeti megbízotti iroda második rendőri státuszának megteremtésében az önkormányzat aktív részt vállalt, míg a rendőrség munkáját nagyban segíti az önkormányzat által is támogatott Pusztaszabolcsi Polgárőr Egyesület. A tűzvédelmi feladatok ellátása is hasonló kooperáció keretében valósul meg: a hivatásos állományt és technikát kiegészíti a remekül képzett helyi önkéntes tűzoltóság, amelynek felszereléseit testvérkapcsolati segítséggel újították fel, ugyanakkor munkáját az önkormányzat jelentős összegekkel támogatja.

A településen élénk a kulturális és sport tevékenység. Közel húsz civil szervezet, egyesület és klub működik, amelyek hagyományteremtő és hagyományörző, kulturális érték-védelmi funkciókat látnak el, ugyanakkor aktív szerepet vállalnak a térségi karitatív tevékenység szervezésében is. A római katolikus templom orgonakoncertek helyszíne, ahol az országos védettségű kora barokk orgona hangjait csodálhatjuk meg.

A Petőfi Terem és a Boldogasszony Közösségi ház olyan rendezvényeknek ad helyet, melyek a település lakóinak művelődését és a közösségi életet szolgálják. A község lapja a Szabolcs Híradó, mely havonta jelenik meg.

A település kulturális életének szervezéséért felelős intézmény

Könyvtár és Művelődési Ház

2490 Pusztaszabolcs, Adonyi út 12.

Könyvtár telefon: 25 273-032

Könyvtáros: Balogh Márta

Közművelődés-szervező: Kiss Kornélia
Közművelődés-szervező telefonja: 25 272-549

Hagyományos nagyrendezvények

Szabolcs Napok, Életmód és Szenvedélyek Napja, Nyári és Téli Színházi esték, Búcsú (Imre naphoz közeli vasárnap).

A rendezvények közül kiemelkedik a Szabolcs Napok elnevezésű háromnapos ünnep július utolsó hétvégéjén.

A közművelődésben fontos szerepet betöltő civil szervezetek

Erőnlét” Sportegyesület Pusztaszabolcs

Motor Ördögei Baráti Egyesület

Pusztaszabolcsi Kutya barát Klub

Örökmozgó Kistérségi Közhasznú Sportegyesület

Csipesz Ifjúsági Egyesület

Pusztaszabolcsi Hagyományörző és Hagyományteremtő Alapítvány

Pusztaszabolcsi Kulturális Értékmentő Egyesület

Kulturális leltár

Batykó Szilvia - kerámia Tel.: 06 30 487 8066

Ipolyi Lászlóné - tojásfestés írókázással Tel.: 06 25 273 047

Horváth Károlyné, Csontos Józsefné - horgolás Tel.: 06 25 273 047

Sinka Ágnes - horgolás 06 25 273 056

Pörgye Mihályné- patchwork táskák, modern lakástextilek

Tel.: 06 70 334 4198

Nagy Imréné - gobelin Tel.: 06 25 271 713

Kádár Tünde - olajfestmény Tel.: 06 20 974 4543

Suba István - tájképfestés Tel.: 06 70 241 7623

Szabó Tiborné Tel.: 06 70 673 7748

Schneé Jánosné

SZABADEGYHÁZA

Szabadegyháza a Mezőföld Duna és Sárvíz közötti részén, a Velencei-tótól délre fekszik. Közlekedés-földrajzi helyzete nagyon jó, a Székesfehérvár-Dunaújváros 62-es számú közútvonal mellett félúton, illetve a Budapest-Pécs vasúti fővonal mellett található. Lakosainak száma: 2300 fő.

A lakosság száma az 1800-as években kezdett növekedni 1830-ban 491 fő volt. 1857-ben 689. A többség zsellér volt, nehéz körülmények között tengette életét. 1910-ben a lakosok száma már 1111 fő volt. Közigazgatásilag Sárosdhoz tartozott 133 ház volt a községben,

36 a tanyákon. Mivel a házak többnyire nincstelen zsellérek tulajdonát képezték, ezek beosztása, bútorzata nagyon egyszerű, szegényes volt. Az I. világháború idején 215 férfit hívtak be katonai szolgálatra, közülük 8-an lelték halálukat valamely fronton. A II. világháború idején szinte minden családból harcolt a fronton fiatal. Szerencsére harcok a község területén nem folytak. A Szeszgyárat azonban, amelyet hadiüzemnek tekintettek, a németek 1945. február 2-án felrobbantották.

Az 1980-as évek közepéig a község átlagos fejlődésen ment keresztül. Az utóbbi két évtizedben viszont dinamikus fejlődés kezdődött. Kialakult egy modern intézményhálózat, vezetékes ivóvíz, gáz, telefonhálózat, szennyvízcsatorna-rendszer. Korszerű világítás, szilárd útburkolat, parkosított közterületek, rendezett utcák jellemzik a falut. Egyre több vállalkozás telepszik meg, ennek elősegítésére alakította ki az önkormányzat az ipari zónát.

A település gazdag társadalmi és kulturális életet él. Többek között könyvtárában jelentős fejlesztés következett be, mely nemcsak

nagyságrendi, de színvonalbeli változást is eredményezett. A tartós közművelődési formák (klubok, szakkörök) száma az utóbbi években jelentősen megemelkedett. Csak néhány példa minderre, a Nyugdíjas Klub, az Ifjúsági Klub, a Rajzkör, a Szövökör és a Citera-zenekar. A Klubkönyvtár Nagyterméhez (300 fős) egy nagyméretű színpad is tarozik.

A községben több népszokás élt. A különböző ünnepkörökhöz más-más szokások, ételek, tevékenységek kötődtek. Ezen szokások a II. világháború után, de különösen a 60-as évektől elsorvadtak. Néhány éve azonban a klubkönyvtár vezetője és néhány lelkes óvónő, tanár közreműködésével igyekeznek ezeket feléleszteni. Szüret idején ismét nagy látványosság a szüreti felvonulás, bál.

A település kulturális életének szervezéséért felelős intézmény

Művelődési Ház

Szabadegyháza, Szabadság tér 18.

Vezető: Nagy László Tel.: 06 25 478 402

Könyvtár: Dienes Zoltánné Tel.: 06 25 478 402

Hagyományos nagyrendezvények

Májusfa állítás és majális, Szüreti felvonulás és bál, lovasverseny

Közművelődésben fontos szerepet betöltő civil szervezetek

Melence Alkotókör Vezető Rábai Erika Tel.: 06 20 516-8670

Népitáncsoprot Vezető Göbölös Gábor Tel.: 06 30 299 0653

Kulturális leltár

Szabadegyházai Citera Műhely

Vezető: Nagy László

Tel: 06 30 474 3563

Schmitsek Józsefné Etelka - agyagos Tel.: 06 30 369 6376

Bozainé Szeip Krisztina - gyöngyfűző, Szabadegyháza, Petőfi út 2/A.

Juhász Imre - juhász, Szabadegyháza Tel.: 06 30 571 7601

Vadon Nőtt Gyöngvirág Vegyeskar Boga András vezető

Tel: 25 478 614

Készült a

OKTATÁSI
ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

OKM

KÖZKINCS
PROGRAM

Kistérségi
Közkincs
Kerekasztal

Közösségi- Kulturális
Központ és Könyvtár,
Kistérségi Kulturális
Koordinációs Központ
Adony

támogatásával

2010-ben

Szerkesztette:
Percsi Tibor